

Kommentti teokseen »Vartiainen, Haaparanta, Hulkko, Melgin ja Rantanen: Rahaliitto ja Eurooppa»

ILKKA KAJASTE

Finanssineuvos

Valtiovarainministeriö

»Rahaliitto ja Eurooppa» on monessa suhteessa erinomainen teos ja keskustelunavaus. Juuri tästä syystä on aiheellista kiinnittää huomiota erääseen kirjan piirteeseen, joka näyttää vievän argumentaatiota harhaan. Se koskee talouspolitiikan eri osapuolten osallistumista poliittikalinjausten valmisteluun ja päätöksentekoon EU-tasolla.

Teoksen sivulla 22 todetaan, että Maastrichtin sopimus tarjoaa EU:n neuvostolle eli »poliittisille johtajille» mahdollisuuden esittää euron ulkoista kurssia koskevia suosituksia. Tähän liittyy kirjoittajien mukaan talouspoliittisia valtaoikeuksia koskeva ristiriitojen siemen, jos neuvoston päätös tulkitaan EKP:a velvoittavaksi. Tällöin EKP:n korkopolitiikka voisi tulla sidotuksi tavalla, joka voisi olla ristiriidassa hintavakaustavoitteen kanssa.

Tämä ei ole kuitenkaan mahdollista, koska perustamissopimuksen asianomainen artikla (artikla 111(2)) velvoittaa pankin toteuttamaan suosituksista huolimatta ensisijaisesti perustavoitettaan. Tähän on syytä puuttua, koska kirjassa seuraava kappale alkaa sanoin: »Tämä nä-

kökohta voi osoittautua varsin kauaskantoiseksi...». Virheellinen väite on kirjan argumentaation kannalta tärkeä.

Samanlainen ongelma tulee esille, kun käsitellään vakaus- ja kasvusopimusta. Teoksessa epäillään, että sopimus voi tiukan paikan tullen johtaa kohtuuttomuuksiin, vaikka se yleisesti ottaen on omiaan pitämään hallitukset kaidalla tiellä. Italiaa koskeva esimerkki viime keväältä osoitti, että sopimuksen toimivuuteen kohdistuu epäilyjä ja markkinareaktiot vaikuttavat siihen, miten poliittiset päättäjät yhdessä toimivat. Tämä on osin syynä siihen, että euroalueen maiden epävirallinen yhteistyö on viimeksi kuluneen vuoden aikana tiivistynyt euro-11 -ryhmän puitteissa ja tämän yhteistyön merkitys liittyy ennen muuta sen toimintaan ennakkovaroitusjärjestelmänä.

Teos esittää kokoavana arviona, että EU:n oikeudellinen ja yleispoliittinen kehitys on Maastrichtin sopimuksen ja vakaus- ja kasvusopimuksen kautta tehty riippuvaiseksi aina epävarmasta talouskehityksestä. Argumentaatiolla, joka vähättelee EU:n oikeusjärjestystä, euroop-

palaisen yhteistyön poliittista merkitystä ja unohtaa Euroopan tuomioistuimen olemassaolon, on väärä suunta. Se että unioni on sitoutunut alueen taloudellisen vakauden edistämiseen monin oikeudellisin ja poliittisin sitein, vahvistaa merkittäväällä tavalla yhteisen rahan ja vakaus- ja kasvusopimuksen uskottavuutta perustamissopimuksen sisältämien pakotteiden ohella.

Kirjassa (s. 64) tuodaan esille vuosittain hyväksyttävä talouspolitiikan suuntaviivat -asiakirja ja korostetaan, että se on komission laatima eikä edusta jäsenvaltioiden hallitusten kantaa. Tämä ei pidä paikkaansa. Suuntaviivatasiakirjan laadinta on tarkoin määritelty perustamissopimuksessa. Komissio laatii ehdotuksen, jonka jälkeen asiakirjan valmistelu on neuvoston, käytännössä talous- ja rahoituskomitean käsissä. Komissiolla ei ole laatimaansa suositusehdotukseen samanlaisia monopolioikeuksia kuin sillä on normaalien lainsäädäntöehdotusten käsittelyssä, jolloin jäsenvaltioiden täytyy olla yksimielisiä muutosten läpiviemiseksi. Talous-

politiikan suuntaviivat on nimenomaan neuvoston politiikkalinjaus, joka viedään vielä Eurooppa-neuvostoon hallitusten ja valtionpäämiesten vahvistettavaksi.

Neuvoston omaa panosta voi testata vertaamalla komission alkuperäistä ehdotusta lopullisesti hyväksytyyn versioon. Muutokset, jotka kaikkina vuosina ovat olleet tuntuvia, ovat koskeneet suuntaviivojen yleisiä linjauksia. Sen sijaan viime kesänä hyväksytyjä maakohtaisia suosituksia koskeviin muutoksiin jäsenvaltiot suhtautuivat pidättyväisesti, mikä osoittaa, että jäsenvaltiot ovat valmiita altistamaan talouspolitiikkansa yhteisen tarkastelun kohteeksi. Yllä mainittu Italiaa koskeva jupakka olikin silmiinpistävä, otsikoihin asti yltänyt poikkeus. Myös tämä osoitti, että tähän talouspolitiikan kannalta keskeiseen koordinaatioinstrumenttiin, jonka merkitystä Helsingin Eurooppa-neuvosto edelleen korosti, suhtaudutaan neuvoston piirissä varsin vakavasti.